

Strateegiliste tööstusinvesteeringute ekspressrada (906 SE)

Riigikogu Majanduskomisjoni istung

12.05.2026

Taust

Eesmärk

Töötada Eesti jaoks välja tõhus, läbipaistev ja vastutustundlik õiguslik raamistik, mis defineeriks strateegiliselt olulise investeringu mõiste, aitaks lahendada nende tegemisel esinevaid takistusi ja panustaks majanduskasvu edendamisse.

Fookuses on

menetlused, mis omavad mõju strateegiliselt olulise investeringu füüsilise objekti (ehitise) rajamisele, ehk käsitletud on projekti elukaare osa alates planeeringust kuni tegevusloa saamiseni.

Ettevalmistuse etapid

I etapp (okt. – dets. 2025)

1. Õiguskeskkonna ja rahvusvahelise praktika analüüs (sh EL-i õigus).
2. Ettepanekud:
 1. **strat.investeeringu määratlus,**
 2. **ekspressraja menetlusskeem,**
 3. **keskne kontaktpunkt.**
3. Ettepanekute valideerimise töötoad.

II etapp (jaan.-apr. 2026)

Eelnõu koostamine, kooskõlastamine.

Lähtekohad

Ekspressraja instrumendi loomise olulised lähtekohad:

- + Käsitletakse **punkt-objekte** (ehk tööstuslikke investeeringuid, mis on kavandatud konkreetsesse asukohta koos nende juurde kuuluva taristuga).
- + **Fookus on oluline**, kuna liiga laia skoobi puhul läheb loodav instrument ebatõhusaks.
- + Ekspressraja kasutamine eeldab **põhjalikult ettevalmistatud projekti**.
- + Menetlusi toetab ühtne **kontaktpunkt** (ÜKP).
- + Üks võtmekohti on loodav võimalus koostada planeeringut ja teostada keskkonnamõjude hindamist (**KMH**) kas paralleelselt või teostada KMH enne planeeringu koostamise algust.
- + Eelismenetluste rakendamist objektidele prioriteetsetes valdkondades nõuavad ka mitmed **Euroopa Liidu (EL) õigusaktid**.

Definitsioon

Vastavalt eelnõule, „strateegiliselt oluline investering“ on:

„tööstuses, tootmises ja nendega seotud valdkonnas tehtav suuremahuline investering, millel on laiem mõju Eesti majandusele, sealhulgas kohaliku väärtusahela kujundamise või tugevdamise kaudu.“

(PlanS § 27 lg 3¹)

Strateegiliselt olulise investeringu täpsed tingimused ja hindamiskorra, sh investeringu miinimummahu, valdkondi, nõuded taotlejale ja taotlusele ning menetlemise korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega (PlanS § 27 lg 3²).

Kriteeriumid

Vastavalt määruse kavandile:

- 1. Vähemalt 0,1% SKP CAPEX** Eesti territooriumil (u 40 MEUR 2024. a, va kaitsetööstus).
- 2. Kuuluvus strateegiliselt olulisse valdkonda.**
- 3. Äriplaani jätkusuutlikkus ja mõjud, sh:**
 - + *projekti mõju Eesti majandusele ja regionaalarengule;*
 - + *investori võimekus projekti ellu viia, sh taotleja varasem investeringute elluviimise kogemus, tehnilised ja kvalifikatsiooni põhised eeldused, finantsvõimekus ning riskide juhtimise oskus;*
 - + *projekti kvaliteet, sh projekti tegevuste põhjendatus, arusaadavus, ajakava realistlikkus ning projekti efektiivsus.*

Valdkonnad

Vastavalt määruse kavandile:

- + **TAIE** valdkonnad vastavalt Ettevõtluse ja Innovatsiooni strateegia fookustele (nt masina- ja metallitööstus, merendussektor, puidutööstus, tervisetehnoloogia, jm);
- + **nullnetotehnoloogiad** (sh NZIA);
- + **kaitsetööstus** (Defence Readiness Omnibus);
- + **kriitilised toorained** (CRMA, töötlemise pool);
- + taastuvatel energiaallikatel või „üleminekukütustel“ põhinevad **juhitavad elektritootmise- või salvestusvõimsused**.

Kaks rada:

	Strateegilisuse hindamine	Investeeringu asukoht	Menetlus	Riik	KOV	Ehitusõiguse alus	Kestvus ⁴
1. Riik	Hindamis-komisjon tunnistab projekti strateegiliselt oluliseks ¹	1. Ei ole määratud planeeringu-dokumentides	REP detailse lahenduse menetlus ²	Menetluse läbiviija (MKM / KAM)	Kaasatav	Kehtestatud planeering	1 aasta
2. KOV		2. Määratud planeeringu-dokumentides	PT erisätted, avatud menetlus ³	-	Menetluse läbiviija	PT	PT
				Menetluse läbiviija (TTJA)	Kaasatav	PT	

¹ Vabariigi Valitsuse määrus | ² PlanS | ³ EhS | ⁴ Menetlus on antud tähtajaga võimalik läbi viia juhul kui keskkonnamõjude hindamist puudutavad eeldused on täidetud

KMH lihtsustamine

Üks võtmekohti on keskkonnamõjude hindamise (KMH) menetlusloogika paindlikumaks muutmine:

- 1. Võimaldada KMH läbiviimist enne tegevusloa taotlemist**, ka juhul kui on vaja uut planeeringut või olemasoleva osalist kehtetuks tunnistamist. Nii saaks KMH ja KSH toimuda paralleelselt ning saaks hinnata keskkonnamõju juba arenduse kavandamise alguses. Samuti tuleks eemaldada KeHJS-i säte, mis muudab KMH automaatselt perspektiivituks, kui kehtiv planeering tegevust ei toeta.
- 2. Võimaldada REP detailse lahenduse algatamisel otsustada KSH vajalikkus**, viies see läbi ainult siis, kui kaasneb oluline keskkonnamõju.

Kontaktpunkt

Eesmärk: muuta strateegiliste investeringute menetlus kiiremaks, selgemaks ja ettevõtjale arusaadavamaks

Ülesanded:

- + Arendaja jaoks ainus kontaktpunkt;
- + Koordineerib, juhendab, teavitab, tagab tähtaegadest kinnipidamine jmt.

Asukoht:

- + MKM-i koosseisuline ametikoht;
- + koordineerib kogu menetlust;
- + juhib hindamis- ja eksperdikomisjoni tööd.

Hindamiskomisjon:

- + Otsustab SOI staatuse andmist.
- + Koosseis: ministeeriumide strateegiliste valdkondade asekanstlerid ning ELVL.

Ekspertkomisjon:

- + Jälgib ja edendab menetluse kulgu.
- + Koosseis: seotud ministeeriumide ja ametite esindajad ning asjaomase KOV-i esindaja.

Aitäh!